

World
Agroforestry
Centre

Australian Government
Australian Centre for
International Agricultural Research

Hướng dẫn Kỹ thuật ghép Sơn tra

Tác giả: Hà Văn Tiếp & Bùi Chính Nghĩa - Trung tâm Khoa học Lâm nghiệp Tây Bắc
Hiệu đính: Elisabeth Simelton, Đàm Việt Bắc, Bùi Nhung, Lê Thị Tâm, Bùi Mạnh Tiến

Mục lục

Tạo gốc ghép.....	3
Thu hái và gieo hạt.....	3
Đóng bầu và cấy hạt.....	3
Đóng bầu	3
Tạo gốc ghép (tiếp).....	4
Sau khi cấy hạt.....	4
Chăm sóc cây con.....	4
Ghép cây.....	5
Chuẩn bị dụng cụ ghép.....	5
Chọn cành ghép.....	5
Sau khi cắt cành ghép.....	5
Chú ý.....	6
Các bước ghép.....	6
1. Cắt gốc ghép.....	6
2. Cắt vát gốc ghép, cành ghép.....	7
3. Áp vết cắt gốc ghép và cành ghép.....	7
Các bước ghép (tiếp).....	8
Quấn vết ghép.....	8
Trùm bao ni lông lên cành ghép.....	8
Chăm sóc cây ghép.....	9
Lưu ý.....	9
Chăm sóc cây ghép 2-3 tháng tiếp theo.....	9

Tạo gốc ghép

Thu hái và gieo hạt

- Cây mẹ thu hái quả: Là những cây trội hình thái tán cân đối, thân thẳng, sai quả, hình dạng quả đẹp, vỏ sáng bóng.
- Thời vụ thu hái: Tháng 9-11.
- Quả thu về phải được tách để lấy hạt ngay, chọn những hạt mẩy, hạt sau khi tách phải được rửa bằng nước sạch rồi hong nơi râm mát cho đến khi khô vỏ hạt là được.
- Xử lý hạt giống chuẩn bị gieo ươm: Ngâm hạt trong nước ấm (3 sôi, 2 lạnh) trong 8 giờ.

Làm giàn che nắng

- Khung giàn che bằng tre hoặc bằng cọc bê tông, chiều cao của giàn che từ 2-2,5m.
- Giàn che bằng lưới đen có độ che sáng 75% để che luống trước khi cấy cây mầm vào bầu. Trong trường hợp không có lưới thì làm giàn che bằng vật liệu có sẵn ở địa phương.

Đóng bầu và cấy hạt

Đóng bầu

- Đất đóng bầu là hỗn hợp đất tầng mặt được đập và sàng nhỏ (chiếm 89%), trộn với phân chuồng hoai mục (chiếm 10%) và phân NPK (chiếm 1%).
- Bầu cây được xếp theo luống trong vườn ươm, rộng 1m, dài tùy từng hình dạng của vườn ươm. Các luống cách nhau 50-60cm.

Cấy hạt

- Dùng que tròn chọc một lỗ nhỏ ở giữa bầu rồi đặt 1-2 hạt đã nảy mầm vào lỗ, sau đó lấp lên bề mặt hạt một lớp đất dày từ 0,5-1cm.

Tạo gốc ghép (tiếp)

Sau khi cấy hạt

- Tưới nước: Trong 30 ngày đầu, tưới 2 lần/ngày, lượng nước tưới 4-5 lít/m²; cây sau khi cấy từ 30 ngày trở lên nên tưới 1 lần/ngày, lượng nước tưới từ 6-8 lít nước/m².
- Nhổ cỏ, phá váng: Định kì 10-15 ngày/lần.

Chăm sóc cây con

- Khoảng 1 tháng sau khi gieo hạt, tiến hành phá váng mặt bầu và tưới nước phân lân pha loãng (1%) cho cây.
- Sau khi cấy từ 7 đến 10 ngày, hạt bắt đầu sinh trưởng thành cây con. Tiếp tục chăm sóc, tưới ẩm thường xuyên, bắt và diệt sâu bệnh hại nếu có.
- Sau 3 đến 4 tháng gieo ươm, cây con có chiều cao trung bình 40-50cm. Lúc này túi bầu đã hết chất dinh dưỡng, ta tiến hành chuyển cây sang bầu to hơn, kích thước bầu rộng khoảng 15-18cm, dài khoảng 20-22cm.
- Cây từ 12-14 tháng tuổi chiều cao đạt từ 0,8-1m, đường kính gốc 0,6-0,8cm là đủ tuổi ghép.

Ghép cây

Chuẩn bị dụng cụ ghép

- Dao ghép là dao chuyên dụng, được mài thật sắc.
- Dây quấn ni lông được cắt từ tấm ni lông trắng, chiều dài từ 25-30cm, chiều rộng 1-1,5cm.
- Bao ni lông trùm cành ghép màu trắng, chiều rộng từ 10-12cm, dài 17-20cm.

Chọn cành ghép

- Chọn từ những cây mẹ trong rừng tự nhiên hoặc rừng trồng.
- Tiêu chuẩn của cây mẹ: cây sai quả nhất, quả to đẹp, chất lượng quả tốt, cây to, thân thẳng, tán đều, không sâu bệnh.
- Thời điểm lấy cành ghép: Đầu xuân từ tháng 1-3, khi các mắt bắt đầu bật chồi. Dùng kéo cắt các cành có ít nhất từ 2 mắt ngủ trở lên, có chiều dài 20-30cm, đường kính cành từ 0,6-0,8cm, tương đương với đường kính gốc ghép.

Sau khi cắt cành ghép

Bảo quản cành ghép

Sau khi cắt cành ghép, bó thành từng bó từ 20-30 cành, dùng vải ẩm hoặc bao dứa ẩm để quấn kín bó cành ghép, tránh để cành ghép mất nước. Cành ghép được bảo quản và ghép ngay trong ngày là tốt nhất.

Chú ý

Trong trường hợp cây mẹ ở xa, trong điều kiện bảo quản thường, không nên để cành ghép quá 3 ngày.

- Cành ghép sau khi mang về vườn ươm, được cắt ra từng đoạn ngắn chiều dài 7-10cm, trên đó chứa 2-4 mắt ngủ.
- Dùng kéo cắt ngang cây con, chỉ để thân cây cao 25-30cm tính từ mặt bầu. Duy trì các cành cây trên thân gốc ghép để cây quang hợp nuôi mắt ghép.

Các bước ghép

1. Cắt gốc ghép

Dùng kéo cắt ngang cây con, chỉ để thân cây cao 25-30cm tính từ mặt bầu. Duy trì các cành cây trên thân gốc ghép để cây quang hợp nuôi mắt ghép.

2. Cắt vát gốc ghép, cành ghép

Dùng dao thật sắc cắt vát đầu trên của thân cây và cắt vát một đầu của cành ghép, độ dài vết cắt vát 4-7cm.

Chú ý: Lựa sao cho vết cắt vát của gốc ghép và cành ghép tương đối bằng nhau, để vết ghép khít vào nhau. Tránh vết cắt bị dập nát.

3. Áp vết cắt gốc ghép và cành ghép

Áp sát vết cắt của cành ghép vào vết cắt của gốc ghép.

Các bước ghép (tiếp)

4. Cố định mắt ghép

(Áp dụng được đại trà)

Dùng dây ni lông quấn chặt mỗi ghép từ dưới lên trên sao cho các lớp chồng lên nhau.

Vết ghép sau khi được quấn chặt bằng ni lông.

5. Trùm bao ni lông lên cành ghép

(Áp dụng trong vườn ươm)

Dùng túi nilon trắng chụp lên cành ghép qua vị trí ghép, dùng dây buộc chặt ngăn nước mưa, nước tưới vào chỗ tiếp xúc giữa cành ghép và gốc ghép.

Lưu ý: Vị trí buộc dây trên túi ni lon, ở giữa cành vị trí tiếp xúc giữa cành ghép và gốc ghép.

Chăm sóc cây ghép

Lưu ý

Tưới nước giữ ẩm thường xuyên. Tưới nước bằng vòi ô doa vào gốc cây, không tưới vào vị trí tiếp xúc giữa cành ghép và gốc ghép.

Sau khi ghép được 15 đến 20 ngày, cành ghép bắt đầu nảy chồi. Sau 25 ngày cành ghép liền sẹo, và mắt ghép nảy chồi từ 2 đến 4 cặp lá, tiến hành tháo túi trùm ni lông. Dùng kéo cắt bỏ tất cả các cành còn lại của gốc ghép, để cây tập trung chất dinh dưỡng nuôi cành ghép.

Chăm sóc cây ghép 2-3 tháng tiếp theo

Khi mắt ghép sinh trưởng tốt, chiều cao mắt ghép 30-50cm, là có thể đem cây ghép đi trồng. Trước khi trồng 1 tháng, tiến hành đảo bầu và dỡ bỏ hoàn toàn giàn che nắng để cây quen với ánh sáng tự nhiên.

Sau khi trồng 1 tháng, dùng dao nhẹ nhàng cắt, tháo dây ni lông quấn quanh mắt ghép.

Thường xuyên tỉa, loại bỏ các cành dưới mắt ghép, chỉ để các cành cây của cành ghép sinh trưởng.

Dự án AFLI

AFLI là dự án Nông lâm kết hợp cho sinh kế của nông hộ nhỏ tại khu vực Tây Bắc Việt Nam. Dự án có mục đích cải thiện hiệu suất của các hệ thống nông nghiệp hộ gia đình ở khu vực Tây Bắc Việt Nam thông qua nông lâm kết hợp. Bốn mục tiêu của dự án bao gồm: 1) phát triển các hệ thống nông lâm kết hợp tốt nhất cho ba vùng sinh thái nông nghiệp; 2) cải thiện khả năng cung ứng giống cây chất lượng cao nhằm mở rộng các hệ thống nông lâm kết hợp; 3) tăng cường cơ hội làm tăng giá trị và thị trường cho các sản phẩm từ hệ thống nông lâm kết hợp; 4) cải thiện các phương pháp khuyến nông và đối thoại chính sách để tuyên truyền về các hệ thống nông lâm kết hợp.

Dự án AFLI do Trung tâm Nông Lâm Thế Giới (ICRAF) liên kết với sáu đối tác trong nước: Sở NN&PTNT tỉnh Sơn La, tỉnh Điện Biên và tỉnh Yên Bái; Đại học Tây Bắc; Trung tâm Tây Bắc về Khoa học Lâm nghiệp và Sản xuất; Viện Khoa học Lâm nghiệp và Nông nghiệp miền núi phía Bắc thực hiện.

Dự án AFLI do Trung tâm Nghiên cứu Nông nghiệp Quốc tế Úc tài trợ.

Thông tin chi tiết về dự án AFLI truy cập website:

http://www.worldagroforestry.org/regions/southeast_asia/vietnam/projects/afl

Liên hệ

Tiến sỹ La Nguyễn

Quản lý dự án

Email: l.nguyen@cgiar.org

Địa chỉ văn phòng: Số 17A, đường Nguyễn Khang

Phường Yên Hòa, Quận Cầu Giấy, Hà Nội

Điện thoại: +84 4 3784 4644/45